

ĐÀO TẠO NGHỀ THEO ĐỊNH HƯỚNG CHUẨN ĐẦU RA

ThS. HỒ NGỌC TIẾN*

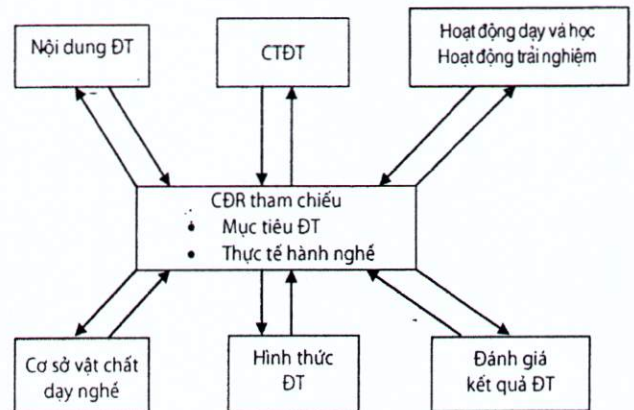
Việc xây dựng và công bố chuẩn đầu ra (CĐR) đang là xu thế mà các cơ sở đào tạo (ĐT) quan tâm thực hiện nhằm mục đích tổ chức ĐT đáp ứng nhu cầu doanh nghiệp và xã hội. Có nhiều công trình của các tác giả đã nghiên cứu về xây dựng chương trình/tổ chức ĐT theo định hướng CĐR. Trong khuôn khổ bài viết, chúng tôi đề cập khái niệm và quy trình đào tạo nghề (ĐT_N) theo định hướng CĐR.

1. Khái niệm về ĐT_N theo định hướng CĐR

CĐR thực chất là tuyên bố chỉ rõ những gì người học sẽ biết và làm được sau một quá trình học tập. Là những cam kết của nhà trường (đại học, cao đẳng) về chất lượng ĐT do nhà trường cung cấp, về những tiêu chí cụ thể để thiết kế chương trình đào tạo (CTĐT), thiết kế dạy và học. Đó chính là những cam kết với các bên liên quan: người học (đang học, bắt đầu vào học hoặc có ý định học) và các bậc phụ huynh, với xã hội, các cơ sở (doanh nghiệp, xí nghiệp, nhà máy hoặc các cơ quan khác), nơi đã và sẽ sử dụng nguồn nhân lực được ĐT ra. Công bố CĐR sẽ thúc đẩy mọi thành viên của nhà trường, với trách nhiệm và vị trí việc làm của mình biết phải làm gì để giúp sinh viên (SV) đạt được CĐR khi tốt nghiệp.

Quá trình ĐT gồm các thành tố: mục tiêu ĐT, chương trình và nội dung ĐT, hình thức ĐT, phương pháp ĐT, cơ sở vật chất phục vụ ĐT, CĐR của quá trình ĐT. Các thành tố này có mối liên hệ biện chứng với nhau. ĐT theo định hướng CĐR được đặc trưng bởi thiết kế quá trình ĐT: lấy CĐR là trung tâm để thiết kế quá trình ĐT, là thành tố chi phối các thành tố còn lại với ý nghĩa CĐR cùng với mục tiêu ĐT là điểm căn cứ để thiết kế mỗi thành tố còn lại, đồng thời cũng là đích phải hướng tới cho mỗi thành tố. Chẳng hạn, việc xây dựng CTĐT và lựa chọn nội dung ĐT phải căn cứ vào CĐR và kết quả triển khai thực hiện, giúp SV đạt được CĐR khi học xong chương trình. Mối liên hệ giữa các thành tố của quá trình dạy học theo định hướng CĐR có thể mô tả tại hình 1.

Cần nói thêm là, hình 1 chỉ biểu thị mối liên hệ chính của các thành tố tạo nên quá trình ĐT_N theo định hướng CĐR. Giữa các thành tố khác cũng có mối liên hệ qua lại (biện chứng) với nhau, nhưng không

Hình 1. Mô hình ĐT theo định hướng CĐR

biểu diễn trên sơ đồ để không làm rối sơ đồ. Chẳng hạn, giữa PPDH (hoạt động dạy và học) với đánh giá kết quả ĐT/học tập có mối liên hệ sau (hình 2):

Hình 2. Mối liên hệ giữa PPDH, phương pháp đánh giá nhất quán với CĐR

2. Quy trình ĐT_N theo định hướng CĐR

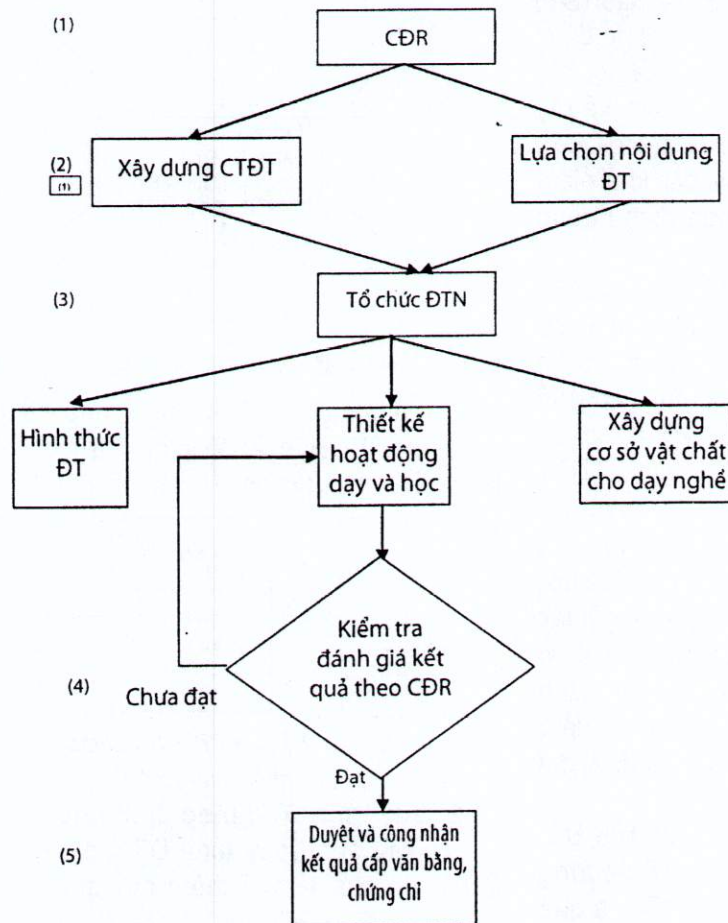
Để xây dựng quy trình ĐT_N theo định hướng CĐR cần phải làm rõ thêm mối quan hệ giữa hai khái niệm: "mục tiêu" và "chuẩn đầu ra". Theo lý luận về thiết kế và phát triển CTĐT có tham khảo kinh nghiệm quốc tế thì "CĐR là những nội dung cụ thể hóa mục tiêu CTĐT được trình bày thành một danh sách các CĐR đánh giá được"; "CĐR CTĐT được yêu cầu là thành phần bắt buộc của CTĐT". Theo hướng dẫn của Bộ GD-ĐT "CĐR là căn cứ để các cơ sở ĐT hoàn thiện về nội dung CTĐT hiện có và xây dựng chương trình mới ĐT giáo viên trung cấp chuyên nghiệp" (1; tr 21).

Theo quan điểm thể hiện trong nghiên cứu, những loại kiến thức, kỹ năng và thái độ quy định trong mục tiêu ĐT cần phản ánh trong CTĐT đã được phản ánh đầy đủ trong khung CĐR. Dựa trên khung CĐR, trên cơ sở điều tra, khảo sát thực tiễn

* Trường Cao đẳng Kinh tế - Kỹ thuật Vinatex TP. HCM

hành nghề, các loại kiến thức, kĩ năng, thái độ trên đã được cụ thể hóa hơn và đặc biệt là được cụ thể hóa mức độ cần đạt được ở các tiêu chí mô tả trong CĐR. Như vậy, khi thiết kế các khâu của quá trình ĐTN lấy CĐR làm căn cứ thì cũng có nghĩa đã bao hàm cả căn cứ vào mục tiêu ĐT.

Quy trình tổng quát ĐTN theo định hướng CĐR có thể mô tả theo sơ đồ trong hình sau (hình 3):

Hình 3. Quy trình tổng quát ĐTN theo định hướng CĐR

Trên đây là quy trình chung tổ chức quá trình ĐTN theo định hướng CĐR. Quy trình này gồm 5 bước:

Bước 1. Xây dựng CĐR cho quá trình tổ chức ĐTN. Việc xây dựng CĐR đã được trình bày ở trên.

Bước 2. Xây dựng CTĐT nghề và lựa chọn nội dung ĐTN. Nếu chương trình hiện hành do Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội tổ chức biên soạn và ban hành thì cơ sở ĐT có thể căn cứ CĐR để điều chỉnh trong phạm vi cho phép. Vấn đề lựa chọn nội dung, cập nhật các kĩ thuật, công nghệ mới để ĐT cho phù hợp với CĐR thì cơ sở ĐT hoàn toàn có thể chủ động thực hiện.

Bước 3. Tổ chức ĐTN. Nội dung của bước này đề cập tới trách nhiệm của nhà trường ban hành các

văn bản hướng dẫn các giải pháp thực hiện ĐTN đáp ứng CĐR, bao gồm các giải pháp về thiết kế các hoạt động dạy và học cũng như đánh giá kết quả học theo nguyên lí mô tả (xem hình 1); Giải pháp lựa chọn các hình thức dạy học phù hợp với yêu cầu của CĐR, trong đó chú trọng cho SV trải nghiệm nghề nghiệp tại các doanh nghiệp, xí nghiệp... Giải pháp tăng cường cơ sở vật chất cho dạy nghề để đáp ứng yêu cầu của CĐR, trong đó chú trọng các trang thiết bị phục vụ thực hành nghề với các công nghệ mới.

Bước 4. Kiểm tra đánh giá kết quả ĐT theo CĐR. Bước này chính là bước thiết kế các phương án đánh giá theo các tiêu chí, tiêu chuẩn của CĐR như đánh giá bằng trắc nghiệm, vấn đáp, đánh giá qua thực hành, qua sản phẩm của SV, đánh giá qua hoạt động trải nghiệm của SV... Dựa trên quy trình chung này, giảng viên thiết kế quy trình dạy nghề theo định hướng CĐR đối với các môn học.

Bước 5. Duyệt và công nhận kết quả, cấp văn bằng chứng chỉ.

Như vậy, ĐTN theo hướng CĐR có vai trò hết sức quan trọng trong ĐT nói chung và đặc biệt với ĐTN nói riêng. Đây là xu thế mà các cơ sở dạy nghề quan tâm thực hiện nhằm đáp ứng nhu cầu của xã hội. □

(1) Bộ GD-ĐT. Dự án Phát triển giáo viên trung học phổ thông và trung cấp chuyên nghiệp. *Chuẩn đầu ra trình độ đại học khối ngành sư phạm đào tạo giáo viên trung học phổ thông*. 2012.

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Hữu Châu. **Những vấn đề cơ bản về chương trình và quá trình dạy học**. NXB Giáo dục, H. 2005.
2. Đoàn Thị Minh Trinh - Nguyễn Quốc Chính - Nguyễn Hữu Lộc - Phạm Công Bằng - Peter J. Gray - Hồ Tấn Nhựt. **Thiết kế và phát triển chương trình đào tạo đáp ứng chuẩn đầu ra**. NXB Đại học quốc gia TP. Hồ Chí Minh. 2012.

SUMMARY

The development and publication of output standard is the trend that the training institutions are interested in implementing to organize training to meet the needs of enterprises and society. In the article, the author focuses on analyzing the concept and process of vocational training under the output standards orientation.